

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ВИБОРУ ОСВІТНІХ
КОМПОНЕНТІВ ВИБІРКОВОЇ СКЛАДОВОЇ
ОСВІТНІХ ПРОГРАМ
У ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
(нова редакція)**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Державного університету
економіки і технологій

протокол від 25.05.2023 р. № 13

Голова Вченої ради Державного
університету економіки і технологій
- А. ШАЙКАН

Введено в дію наказом
від 25.05.2023 р. № 83

Кривий Ріг
2023

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію вибору освітніх компонентів вибіркової складової освітніх програм (далі – Положення) містить основні вимоги щодо здійснення здобувачем права вибору відповідно до пункту 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 року, Положення про організацію освітнього процесу в Державному університеті економіки і технологій, Положення про освітні програми Державного університету економіки і технологій та інших внутрішніх нормативних документів Державного університету економіки і технологій (далі - Університет).

1.2. Цим Положенням визначається процедура формування переліку, обрання та подальшого вивчення здобувачами вищої освіти Університету вибіркового освітніх компонентів у межах, передбачених відповідною освітньою програмою і навчальним планом, здійснення контролю за результатами навчання за обраними освітніми компонентами.

1.3. Дія цього Положення поширюється на здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами початкового рівня (короткого циклу), першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, укладеними згідно вимог Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу в Державному університеті економіки і технологій, Положення про освітні програми Державного університету економіки і технологій.

1.4. Положення забезпечує реалізацію здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін, передбаченого п. 15 ч. першої ст. 62 Законом України «Про вищу освіту» та умови для унормування процедур: формування та доведення до відома здобувачів вищої освіти переліку навчальних дисциплін вільного вибору; здійснення вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін із сформованої Базис вибіркового дисциплін; організації вивчення обраних навчальних дисциплін (формування навчальних груп); визнання результатів навчання за обраними дисциплінами.

1.5. Загальне керівництво над впровадженням та реалізацією даного Положення покладається на Центр менеджменту якості освіти Університету.

1.6. Освітня програма спеціальності містить обов'язкову складову та варіативну, що формується випусковою кафедрою. Обсяг освітніх компонентів вільного вибору здобувачів вищої освіти повинен складати не менше 25 відсотків загальної кількості кредитів Європейської кредитно-трансферної системи (далі – ЄКТС), передбачених для освітньої програми відповідного рівня вищої освіти.

2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРУ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

2.1. Перелік освітніх компонентів освітньої програми складається з двох частин – обов'язкової і варіативної частини.

2.2. Освітні компоненти варіативної складової освітньої програми – це освітні компоненти, які вводяться закладом вищої освіти для більш повного задоволення освітніх і кваліфікаційних вимог особи для потреб суспільства, ефективнішого використання можливостей закладу освіти, врахування регіональних особливостей та ін.

2.3. Варіативна частина освітньої програми становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів Європейської кредитно-трансферної системи (далі – ЄКТС), передбачених для кожного рівня вищої освіти.

2.4. Вибір здобувачем вищої освіти не менш як 25 відсотків освітніх компонентів створює умови для досягнення ним наступних цілей:

- поглибити професійні компетентності в межах обраної спеціальності (спеціалізації, освітньої програми) і здобути додаткові спеціальні (фахові, предметні) компетентності, у тому числі зі здобуттям професійної кваліфікації (якщо це передбачено освітньою програмою);

- поглибити свої знання та здобути додаткові загальні і загальнопрофесійні компетентності в межах споріднених спеціальностей і галузі знань;

- ознайомитись із сучасним рівнем наукових досліджень інших галузей знань і розширити або поглибити знання за загальними компетентностями.

2.5. Загальний обсяг на навчальний рік обов'язкової та вибіркової складової індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти не повинен перевищувати 60 кредитів ЄКТС. Невиконання будь-якої з позицій індивідуального навчального плану є академічною заборгованістю.

2.6. Вибір освітніх компонентів варіативної частини освітньої програми здобувач вищої освіти здійснює при формуванні індивідуального навчального плану.

2.7. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти розробляється на навчальний рік відповідно навчального плану і включає в себе всі обов'язкові освітні компоненти та варіативні компоненти, обрані здобувачем, з обов'язковим дотриманням нормативно встановлених термінів підготовки фахівця певного рівня вищої освіти, з урахуванням структурно-логічної послідовності вивчення освітніх компонентів, що визначають зміст освіти за певною спеціальністю, та системи оцінювання (підсумковий контроль знань, державна атестація випускника).

2.8. Освітні компоненти варіативної складової навчальних планів представлені у Каталозі вибірових дисциплін, який може включати в себе як освітні компоненти відповідної випускової кафедри, так і освітні компоненти інших кафедр, що є однаковими за обсягом кредитів і формою контролю. Кількість та обсяг освітніх компонентів вільного вибору здобувача для конкретного семестру вказана у навчальному плані.

2.9. Формування переліку освітніх компонентів варіативної складової здійснює проектна група, завідувач (завідувачі) кафедри відповідно до освітньої програми в процесі формування навчального плану.

2.10. При формуванні переліку освітніх компонентів варіативної складової враховуються рекомендації роботодавців, здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників Університету (серед яких обов'язковими є завідувачі випускових кафедр відповідної спеціальності, гаранті освітніх програм).

2.11. Викладання вибірових компонентів можуть здійснювати всі кафедри Університету за умови наявності відповідного кадрового, наукового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, що є свідченням спроможності кафедри оперативно задовольнити потреби здобувачів вищої освіти для створення індивідуальної освітньої траєкторії навчання за обраними спеціальностями.

2.12. Здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибрати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти (бакалавр – магістр, магістр – доктор філософії), за погодженням з завідувачем відповідної кафедри.

2.13. Вивчення вибірових компонентів проводиться, як правило, з першого навчального року за всіма рівнями вищої освіти.

3. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ВИБІРКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1. Збір пропозицій щодо дисциплін вибору здобувачів освіти на наступний навчальний рік:

Кожна кафедра попередньо надає пропозиції щодо всієї множини дисциплін вибору здобувачів освіти, яку її викладачі можуть викладати у наступному році, до Центру менеджменту якості освіти разом з силабусами освітніх компонентів варіативної складової не пізніше 01 травня року, що передую наступному навчальному року.

Інформація може бути передана через модуль "ПС-Комунікатор" у вигляді файлу. При цьому обов'язковими є такі дані:

- Назва кафедри
- Назва дисципліни;
- Загальна кількість годин;
- Курс та півріччя, де починається дисципліна;

- Кількість семестрів, протягом яких вивчається дисципліна;
- Форма навчання, для якої дисципліна пропонується;
- Приналежність до вузла в структурі дисциплін вибору.

Додаткові дані:

- Шифр;
- Короткий опис;
- Web-посилання на опис дисципліни на веб-сайті університету (якщо такі дані підготовлені);
- Мінімально допустима кількість здобувачів освіти, необхідна для проведення занять по дисципліні;
- Максимально можлива кількість здобувачів освіти, для якої можуть проводитись заняття по дисципліні.

3.2. Не пізніше 01 січня року, що передує наступному навчальному року, кожна кафедра подає службову записку із зазначенням вибірових компонентів, які можуть бути забезпечені іншими кафедрами/факультетами/інститутами Університету до Центру менеджменту якості освіти.

3.3. З метою формування контингенту здобувачів вищої освіти для вивчення вибірових компонентів проводиться ознайомлення як через можливості, сформовані в персональному кабінеті здобувача освіти (переліки й силабуси освітніх компонентів), так і з використанням інформаційного пакету, окремих сторінок на сайті Університету, сайтах факультетів/інститутів, шляхом організації зустрічей з представниками кафедр і освітніх програм тощо. Ознайомлення здобувачів вищої освіти 1 курсу для вибору вибірових освітніх компонентів з Каталогу вибірових дисциплін на поточний навчальний рік проводяться після зарахування здобувачів, але не пізніше початку освітнього процесу у відповідних академічних групах. Ознайомлення здобувачів вищої освіти 2-4 курсів для вибору вибірових освітніх компонентів з Каталогу вибірових дисциплін на поточний навчальний рік проводяться у 2 семестрі попереднього навчального року, але не пізніше канікулярного періоду.

3.4. Процедура вибору здобувачами освіти освітніх компонентів вибірової складової за допомогою системи ПП «ПОЛІТЕК-СОФТ» - Програмний модуль підтримки дисциплін вибору студентів:

3.4.1. У вікні "електронний кабінет студента" для авторизації користувача потрібно ввести своє прізвище як ім'я користувача та пароль у полі «Пароль». Особистий пароль здобувач освіти може змінити після першого входу до системи;

3.4.2. Далі перейшовши у системі до переліку вибірових освітніх компонентів, здобувач освіти здійснює вибір, який система зберігає;

3.4.3. Упродовж усього періоду активності повідомлення з термінами електронного голосування здобувач освіти може переобирати (змінювати перелік) освітніх компонентів, які бажає вивчати.

3.4.4. Здобувач вищої освіти може обрати будь-яку дисципліну, що запропонована на вибір викладачами/кафедрою/факультетом в Університеті, незалежно від спеціальності чи підрозділу, який забезпечує її викладання (з можливими обмеженнями щодо необхідності вивчення дисциплін-передумов та розумними обмеженнями організаційного характеру, які регулюються керівником відповідного факультету чи підрозділу), а Університет пропонує зручні та зрозумілі процедури вибору.

3.5. Формування спеціалізованих груп для вивчення вибірових освітніх компонентів відбувається, враховуючи обґрунтовані обмеження щодо мінімальної та максимальної кількості здобувачів, які можуть обрати певну дисципліну. В окремих випадках вибір дисциплін може відбуватися в межах існуючої академічної групи – якщо на це існують ті чи інші причини організаційного або навчального характеру.

У разі неможливості формування спеціалізованої групи таким здобувачам освіти надається змога здійснити повторний вибір у Програмному модулі підтримки дисциплін вибору студентів із переліку освітніх компонентів, групи на вивчення яких уже сформовані. Повторний вибір освітніх компонентів здобувачі освіти здійснюють за вказаним вище алгоритмом.

При невчасному (відсутньому) обранні здобувачем освіти вибіркового освітнього компонента кафедра самостійно прикріплює такого здобувача до однієї зі сформованих груп.

Якщо здобувач освіти із поважної причини не зміг обрати освітні компоненти вчасно або виявив помилку щодо свого волевиявлення, він звертається до кафедри із заявою для запису на вивчення обраних ним компонентів, надавши документи, які засвідчують поважність причин.

3.6. Центр менеджменту якості освіти узагальнює інформацію про вибір здобувачами освітніх компонентів за спеціальностями, формує потоки.

3.7. Обрані компоненти вносяться до індивідуальних навчальних планів спеціальностей і визначають навчальне навантаження кафедр, яке розраховується до початку навчального року і коригується по фактичному прийому на навчання. З даного моменту вибіркова компонента стає для здобувачів освіти обов'язковою. Здобувач в односторонньому порядку не може відмовитись від вивчення запланованої компоненти. Самочинна відмова від запланованої компоненти тягне за собою академічну заборгованість.

3.8. Додатково поза кредитно здобувач може обрати індивідуальний варіант освітньої траєкторії, що відповідає його запиту, і надає йому додаткові компетентності та конкурентну перевагу на ринку праці. Перелік факультативних курсів і зміни до нього затверджуються рішенням Вченої ради університету на підставі подання Вчених рад факультетів, у тому числі включення актуальних навчальних дисциплін, які вивчаються за кошти фізичних і юридичних осіб понад нормативні обсяги підготовки. До переліку факультативів не можуть вноситися практики, - лише теоретичні курси. Загальний обсяг аудиторного навантаження з усіх факультативних дисциплін не повинен перевищувати 6 годин на тиждень.

3.9. Здобувачам, які навчались за програмами академічної мобільності, кафедра та Центр студентських комунікацій можуть зарахувати у виконання індивідуального навчального плану здобувача вибіркові компоненти, які вони вивчали в іншому ЗВО-партнері (в межах загального обсягу кредитів ЄКТС). Для зарахування таких компонент здобувач освіти повинен надати на кафедру і до Центру студентських комунікацій заяву про зарахування відповідної компоненти та її опис згідно програми академічної мобільності. Рішення щодо зарахування компонентів академічної мобільності у виконання індивідуального навчального плану здобувача приймаються на засіданні відповідної кафедри.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Положення розглядається та затверджується рішенням Вченої ради Університету і вводиться в дію наказом ректора Університету.

4.2. Зміни та доповнення до Положення приймаються в тому самому порядку, що і саме Положення.

4.3. Університет несе відповідальність за якість викладання і належне методичне забезпечення освітніх компонентів, які пропонуються здобувачам освіти для реалізації ними права вільного вибору.

4.4. Контроль за дотриманням вимог Положення покладається на директорів навчально-наукових інститутів, деканів факультетів, завідувачів випускових кафедр, Центр студентських комунікацій, Центр менеджменту якості освіти.

ПОГОДЖЕНО: на засіданні науково-методичної ради 18.05.2023 року (протокол № 13)

Голова науково-методичної ради,
в.о. проректора з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Керівник ЦСК

Завідувач ЦМЯО

Начальник юридичного відділу

В. ОРЛОВ

К. ЛОЗІВЕЦЬ

О. СМАГЛЮК

О. СЛІСАРЕНКО

Історія документа

Дата події	Назва події
25.05.2023 р.	Наказ від 25.05.2023 р. №83